

OGRODNIK

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM OGRODNICTWA POLSKIEGO
ORGAN TOWARZYSTWA OGRODNICZEGO WARSZAWSKIEGO

POD REDAKCJĄ: FR. SZANIORA.

NASIONA KRAJOWE.

Ołbrzymie sumy, wysyłane corocznie za nasiona z Królestwa, za granicę, powinny niejednemu specjalście, dobrze obeznanemu z hodowlą nasion, dodać bodźca do dzielenia się zdobytymi wiadomościami z ludźmi, pracującymi na innej niwie ogrodniczej.

Dawnymi czasy każdy ogrodnik starał się mieć dla siebie te nasiona, które u nas można hodować, więcej nawet, bo je ulepszał. Z tych to hodowli powstały wczesne kapusty, tak na rynku naszym jak i petersburskim cenione i do dziś zwane warszawskimi, buraki znane pod nazwą ćwikłowych i wiele innych odmian, z którymi zagraniczne często nie mogą konkurować. Każdemu, zajmującemu się hodowlą warzyw, wiadomo, że nawet nasiona, z najpoważniejszych źródeł zagranicznych sprowadzane, często bywają nie takie, jakichbyśmy sobie życzyli. Weźmy dla przykładu buraki ćwikłowe, które podług cennika powinny być kształtu gruszkowatego, koloru ciemno-krwistego, miękie i delikatne w smaku, a otrzymujemy często buraki różnego typu: więc podłużne, lub płaskie, przypominające buraki egipskie, często jasne, przechodzące w białe-lykowate; buraki zaś jednego typu i koloru, bardzo rzadko można otrzymać z nasion zagranicznych. Przyczyna jest łatwa do zrozumienia, bo

zagranicą składy nasion skupują od różnych hodowców różne odmiany i pod jedną nazwą sprzedają takowe. Wina tu i hodowców, którzy hodując duże ilości nasion, często powierzają wybór wysadków ludziom nie umiejącym lub nie zadającym sobie trudu sprawdzania dokładnego odmian, którzy powierzchownie oceniają kwalifikacje danych wysadków, robotnicy zaś są wszędzie tylko robotnikami.

Możnaby przytoczyć cały legion dużych ilości nasion sprowadzanych, które zawiodą nasze nadzieje. W roku 1912 miałem sposobność widzieć łan cebuli żytańskiej, nasienie której było sprowadzone z jednej z poważnych firm zagranicznych; ciekawy to naprawdę był widok; w czasie dojrzewania kwatera z cebulą mieniła się różnymi kolorami, począwszy od białego i fioletowego a skończywszy na czerwonym. Za to typowej cebuli żytańskiej było bardzo mało. Po pewnym czasie, zaciekawiony tą niezwykłą odmianą, zapytałem się szczęśliwego hodowcy, jakie po zebraniu odmiana ta okazała przymioty — machnął ręką i określił jednym słowem „zgniła”. A trzeba dodać, że zdarzyło się to hodowcy zamożnemu — a cóżby zrobił człowiek niezamożny w podobnym wypadku? Wiemy dobrze, co kosztuje uszykowanie odpowiednio gruntu pod cebulę, rozsada

i robocizna; wszak cebulę przeciętny ogrodnik uważa za produkt najkorzystniejszy i nieraz liczy na nią, jak na deskę zbawienia. Taki zawód — to ruina materialna. Przytoczę na dowód słowa owego hodowcy: „Straciłem parę tysięcy rubli!” Czy każdy ze spokojem może wymówić takie zdanie? Możemy sobie wyobrazić, jakiej dobroci i siły kiełkowania nasiona otrzymywać może prowincja, która je czerpie z różnych źródeł, jeżeli my, mieszkając pod Warszawą, w której mamy tyle składów z nasionami do wyboru, jesteśmy narażeni na podobne niepodzianki.

Czas już wielki pomyśleć poważnie o hodowli nasion krajowych; tembardziej hodowla taka, prowadzona racjonalnie, da nasiona pewne, chętnie kupowane, a właścicielowi od kapitału włożone-

go przyniesie niezłe procenty. Ludzi do prowadzenia hodowli znajdziemy między swymi, a tysiące, wysyłane rok rocznie zagranicę, zostaną w kraju, powiększając majątek narodowy.

Niech więc każdy bierze za pióro i w naszym fachowym piśmie „Ogrodnik” dzieli się zdobytymi doświadczeniami i wiadomościami o hodowli nasion; niech się nie zniechęca tem, że nie pisze potoczyscie, gdyż przedewszystkiem idzie o dobry materiał, a formę niech zostawi Redakcji.

Nie zwlekajmy więc, niech robota pójdzie rażno, bo wiosna niedaleko. Nie jeden pouczony spróbuje może na początek hodowli choćby dla siebie.

Piszmy recepty; niech ludzie korzystają z pracy zbiorowej — bogaćmy kraj!

M. Kiełpiński.

Z powodu odmian do większej hodowli.*)

Zgadzam się z p. Konczewskim co do Ren. Coxa i Orleańskiej; nie są to odmiany dla nas, a już o hodowli handlowej mowy tu być nie może. Zjazd Częstochowski zastrzegł się też przeciw Ren. Kaselskiej, jako handlowej, gdyż do udawania się potrzebuje nie tylko żyznej ziemi, ale i ciepłego lata. Jeżeli nadmiar owoców, gdy obrodzi (co drugi rok), zdjąć z niej, wtedy w ziemi piaszczystej z gliniastem podłożem, na 1 m. głębokości; wyrasta należycie i od grzybka mało cierpi. Musi być jednak dobrze zasilana nawozami mineralnymi i zbierana pod Warszawą około 15 października dopiero, by potem w leżeniu nabrała swych cennych zalet. Wtedy w styczniu, lutym staje się wybornym jabikiem, dla lubiących jabłka jędrne, i trzyma się do maja, czerwca, stając się coraz bardziej kruchą, ale zarazem też i suchą. W innych ziemiach nie udaje się należycie, a często bywa poplamiona, mętnej barwy i bez smaku.

Drzewo jest zdrowe i płodne, często nawet nadmiernie.

Co do gruszek zimowych to Józefinka wprowadzie lichy rośnie i daje drzewa niewielkie, z potarganymi koronami, ale drobne jej owoce są doskonałe i dają się przechować od stycznia, gdy już dojrzewa, aż do marca. Jest to jednak w każdym razie tylko odmiana amatorska, bo bardzo drobna; że mogłaby się opłacić na szpalerach hodowana, nie wątpię. Daleko wybredniejsza od niej jest Skórzana bera (Colmar Nells) szara, z różowym mięsem, smaczna wprowadzie, ale wcześniej przechodząca, też nie duża, lecz grymaśna. Nie w każdej ziemi się uda, tylko głęboko żyznej, a pulchnej, w miarę wilgotnej. Henri Courcelles jest dobrą gruszką, ale zamało znam jej drzewo, bym o niej mógł dobrze wyrokować. Pomimo zaleceń licznych i dawnych, mało się u nas rozpowszechniła. Lektjera okazuje się dobra i rozpowszechnia się coraz więcej, lubo drzewo rośnie bardzo miernie i od czarnego grzybka niemało cierpi.

Ona też wymaga ciepłego stanowiska i żyznej ziemi, a starannej hodowli.

Bezwarunkowo nie można u nas polecać Hardenponta. Ta najlepsza z zimowych gruszek w Krymie, u nas z nielicznymi wyjątkami (Frascati), daje owoce koszlawe, poplamione, często zwyrodniałe. Oprócz tego drzewo, które rośnie dość ładnie w bielicach i piaskach nawet, kwitnie bardzo ubogo, a zawiązuje tak skąpo, jak Komisówka, albo nawet jeszcze mniej. Na tę nadmierną czułość kwiatów, czytaliśmy też liczne narzekania owocoznawców niemieckich. Karłowe drzewa szpalerowe lepiej wiązą i do tej hodowli byłaby przydatna.

Jeszcze słów parę o Pasówce zimowej (Passe Colmar). Nie jest to wcale odmiana handlowa, mimo, że u nas bardzo rozpowszechniona. Zbyt gęste jej korony trzeba często przeredzać, ale o to mniejsza. Gorsze jest, że owoce, nawet po zdjęciu nadmiaru pozostałe, są rzepowate. Gdyby zdjęte w początku września stawały się masłowate, jak to wypróbowaliśmy dla Firstencelki i Proboszczówki (co się udaje tylko po ciepłym lecie) można by tę Pasówkę do sadów handlowych dopuścić, i to tylko w ciepłym stanowisku i żyznej ziemi.

E. Jankowski.

RYZYKOWNE HODOWLE WARZYW.

Każde przedsiębiorstwo handlowe zniewala właściciela, nawet przy gruntownej znajomości przedmiotu i oddaniu się swemu interesowi, do ponoszenia ciągłego ryzyka, z czego wynika, że przy najlepszym obmyśleniu przedsięwzięcia trudno jest z góry określić, jak ono się opłaci. W zawodzie ogrodniczym jest jeszcze gorzej, gdyż musimy zwalczać wybryki natury: jak suszę lub nadmiar wilgoci, chłody lub upały, wystąpienie jakiegoś szkodnika lub wreszcie niespodziewany grad.

Obserwując te rzeczy w praktyce i zastanawiając się, jak przeciwdziałać przeciwnościom i jak się od możebnych strat, chociaż w części zabezpieczyć, powziąłem myśl, którą poniżej wyluszczam.

W gospodarstwach warzywnych, szczególnie pod Warszawą, wszyscy mniej więcej trzymają się jednej metody, polegającej na tem, że z pośród całej kolekcji warzyw niektóre, jak na przykład kalafior, wczesna biała kapusta, sałata inspektowa, i wczesna gruntowa, cebula oraz pietruszka, zostały zakwalifikowane jako artykuły pierwszorzędnego zysku. Plan gospodarstw urządzony jest przeważnie w sposób odpowiadający hodowlom wyżej wymienionych warzyw; kładzie się nacisk na to, aby ziemię w porę i dobrze wynawozić, aby ją mechanicznie do-

skonałe urobić, przygotowywa się potrzebne nasiona i rozsady, słowem czyni się zabiegi, aby wszystko było w jak najlepszym stanie i porządku.

Wszystko to jednak nie jest w stanie zabezpieczyć nas na wypadek wystąpienia jednej z powyżej wskazanych przeszkód. Do przedsięwzięcia warzywnych, według mego zdania, należy wprowadzić, chociażby w ilości 20% ogólnych wydatków, hodowle, tak zwane „na chybił trafił”; polegałyby one na tem, że nawet przy najlepiej zorganizowanym gospodarstwie, obok zasadniczych artykułów, należałoby prowadzić np. hodowlę rzodkiewki miesięcznej, która aczkolwiek stanowi ryzyko, jednak dosyć często znakomicie się opłaca. Powinno się również na „chybił trafił” hodować podwójne ilości niektórych rozsąd warzywnych jak: wczesne kalafior i te w pierwszej połowie kwietnia, bez względu na temperaturę, wysadzać na stałe miejsca — jak pomidory, i te przed połową maja sadzić. Oczywiście wiemy z praktyki, że takie zbyt wczesne posadzenie ma dużo danych na zupełne nieudanie się, ale wtedy, mając rozsady zapasowe, w porze normalnej sadzimy powtórnie, ryzykując więc jedynie pracę i rozsadę. Praktyka wykazuje, że jednak z kilku lat, na przykład 10-u, można liczyć na 3 lub 4 wypadki udane i wte-

dy zyskuje się tak poważnie, że się wszystko doskonale pokrywa. Do takiego „chybił trafił” zaliczyłbym również ubezpieczenie się od grabieżcy, co uważam, wobec wielkiego ryzyka,

jakie ponosimy przy prowadzeniu gospodarstwa, za bardzo celowy, a niezbyt kosztowny wydatek.

Marjan Piechowski.

WYNIK KONKURSU NA PLAN OGRÓDKA BOTANICZNEGO.

W uzupełnieniu Komunikatu Tow. Ogrodniczego Warszawskiego, zamieszczonego w № 4 „Ogrodnika” r. b., o przyznaniu nagród za plany ogródka botanicznego, przy szkole Rzemieślniczej im. Karola Szlenkiera, dajemy obecnie zdjęcia fotograficzne projektów nagrodzonych.

Ponieważ opisy projektów są bardzo, z natury rzeczy, obszerne, przeto, ze względu na szczupłość ram „Ogrodnika”, zamieszczamy tylko całości, w numerze niniejszym, opis do planu nagrodzonego pierwszą nagrodą — pp. Stanisława i Wacława braci Zaykowskich. (*) Streszczenia innych opisów, wraz z uwagami motywowanymi niektórymi członkami sądu, a także podobiznami reszty planów nadesłanych do konkursu, zamieścimy w № 7 „Ogrodnika”. Red.

A) Objasnienia ogólne.

Urządzenie ogródka zaprojektowano tak, że część najbliższą gmachu szkolnego przeznaczono pod drzewozbiór (*arboretum*). Przeważnie są tu zebrane, na tle starannie pielęgnowanych trawników w sposób dekoracyjny, najważniejsze użytkowe i ozdobne drzewa i krzewy. Dodano tu również dobór bylin (roślin ozdobnych zimotrwałych) i — rabaty kwiatowe. Całość otoczona żywopłotem tworzy stylowy ogródek ozdobny.

Przy ogólnej szczupłości miejsca przeznaczonego pod ogród szkolny, część powyższa musiała

otrzymać wymiary niewielkie i ztąd jest zbyt mała, aby mogła pomieścić wszystkie te drzewa, które ogród szkolny winien posiadać. Dlatego pewna ilość drzew, szczególnie większych, użytą została do wysadzenia wzdłuż granicy, gdzie wielkie w przyszłości korony drzew, mniej przeszkadzać będą.

Środek ogródka ozdobnego zajmuje zbiornik betonowy, o powierzchni około 10 m.², dla pomieszczenia doboru roślin wodnych.

Pozostałe miejsca przeznaczono pod urządzenie małego sadu i najpotrzebniejszych oddziałów naukowych lub użytkowych, a więc: roślin przemysłowych, lekarskich, trujących, chwastów, łąkowych, pastewnych, rolnych, warzywnych; roślin ciekawych pod względem biologicznym, kwiatowych letnich, wreszcie — niewielkiej szkółki drzew i krzewów, inspektu i rozsadnika.

Oczywiście wspomniana już szczupłość miejsca pozwoliła na rozmieszczenie tu, tylko najważniejszych i, stosunkowo, najłatwiejszych w hodowli, przedstawicieli wymienionych działów. Zebrała się ich jednak dość pokaźna ilość, którą tylko dzięki ugrupowaniu stosownemu, można pomieścić na danym placu.

B) Wykazy roślin dla oddziałów poszczególnych.

I. Drzewa i krzewy użytkowe i ozdobne.

Abies pectinata — Jodła, *Acer platanoides* — Klon, *Acer pseudoplatanus* — Jawor, *Aesculus hippocastanum* — Kasztan, *Aesculus rubicunda* — Kasztan czerwony, *Ailanthus glandulosa* — Bozodrzew (jedwabnikowy), *Amygdalus communis* — Migdał, *Alnus glutinosa* — Olsza, *Berberis vulgaris* — Kwaśnica, *Berberis aquifolium* — Kwaśnica

(*) Plan załączony na osobnej wkładce. (Red.)

dunculata—Dąb, *Rhamnus Frangula*—Szakłak Kruszyna, *Ribes alpinum*—Porzeczka alpejska, *Robinia Pseudoacacia*—Akacja biała, *Rosa canina*—Róża polna, *Rubus fruticosus*—Jeżyna, *Salix alba vitellina*—Złotowierzba, *Salix caprea*—Iwa, *Salix viminalis*—Witwa, *Sambucus nigra*—Bzowina czarna, *Sambucus racemosa*—Bzowina kolorowa, *Sorbus Aucuparia*—Jarzębina, *Spiraea callosa*—Tawuła (kwitnie w lecie baldaszkowato), *Spiraea chamaedrifolia*—Tawuła (kwitnie na wiosnę przed liśćmi), *Spiraea salicifolia*—Tawuła (kwitnąca w lecie kiściowato), *Symphoricarpos racemosus*—Śnieguła, *Syringa persica*—Bez perski, *Syringa vulgaris*—Bez turecki, *Taxus baccata*—Cis, *Thuja occidentalis*—Żywotnik, *Tilia parvifolia*—Lipa, *Ulmus campestris*—Wiąz, *Ulmus effusa*—Brzost, *Viburnum Lantana*—Hordowina, *Viburnum Opulus*—Kalina.

II. Drzewa i krzewy owocowe.

Jabłonie: Oliwka biała, Titówka, Reneta Landsberska, Kosztela.

Grusze: Faworytka, Dobra Ludwika, Bera Ulmska, Józefinka.

Czereśnie: Kanarkowa, Różowa wielka, Miódówka, Czarna późna.

Wiśnie: Łutówka, Hiszpanka, Osthajmka, Szklanka.

Śliwy: Węgierka włoska, Renkloda złota.

Agrest: Whinham's Industry, Golden Crown.

Porzeczki: Biała holenderska, Czerwona holenderska, Czarna Lees Prolific.

Maliny: Malborough.

Truskawki: Laxtona Noble.

Poziomki: Belle de Meaux.

Morela: Ś-go Ambrożego.

Brzoskwinia: Amsden.

III. Rośliny przemysłowe.

Beta vulgaris crassa—Burak cukrowy, *Brassica Napus oleifera*—Rzepak, *Brassica Rapa olcifera*—Rzepak, *Cannabis sativa*—Konopie, *Cichorium Intybus*—Cykorja, *Dipsacus Fullonum*—Szczeć, *Gossypium herbaceum*—Bawełna (w inspekcji z siewu łatwo corocznie i na zagonie z donicą), *Helianthus annuus*—Słonecznik, *Humulus Lupulus*—Chmiel, *Linum usitatissimum*—Len, *Nicotiana Tabacum*—Tytoń, *Reseda*

luteola—Rezeda farbiarska, *Sinapis alba*—Gorzyczka, *Solanum tuberosum*—Ziemniak.

IV. Rośliny lecznicze.

Achillea Millefolium—Krwawnik, *Aconitum Napellus*—Tojad, *Acorus Calamus*—Tatarak (w aquarium), *Althaea officinalis*—Śláz lekarski, *Althaea rosea*—Malwa czarna, *Anacyclus officinarum*—Zębownik, *Angelica silvestris*—Dzięgiel, *Anthemis nobilis*—Rumianek rzymski, *Arctostaphylos Uva-ursi*—Mącznica, *Archangelica officinalis*—Arcydzięgiel, *Arnica montana*—Pomornik, *Artemisia Abrotanum*—Boże drzewko, *Artemisia Absinthium*—Piołun, *Artemisia Dracunculus*—Estragon, *Asarum europaeum*—Kopytnik pospolity, *Aspidium filix mas*—Paprotka samcza, *Atropa Belladonna*—Pokrzyk wilcza jagoda, *Calamintha alpina*—Mięta trzcinowa albo Lebiodka, *Carum Carvi*—Karolek, *Chenopodium ambrosioides*—Komosa meksykańska, *Cnicus benedictus*—Osetnik benedyktyński, *Convallaria majalis*—Konwalia, *Coriandrum sativum*—Kolender, *Digitalis purpurea*—Naparstnica, *Erythraea Centaureum*—Tysiącznik, *Foeniculum vulgare*—Kopek, *Gentiana lutea*—Gorzyczka żółta, *Glycyrrhiza glabra*—Lukrecja, *Gratiola officinalis*—Konitrad, *Helleborus niger*—Ciemiernik, *Inula Helenium*—Oman wielki, *Iris florentina*—Kosaciec, *Lamium album*—Jasnota biała, *Levisticum officinale*—Lubystek, *Linum usitatissimum*—Len, *Lobelia inflata*—Stroiczka, *Matricaria chamomilla*—Rumianek pospolity, *Melissa officinalis*—Rojownik, *Mentha piperita*—Mięta pieprzowa, *Origanum Majorana*—Majeranek, *Papaver somniferum*—Mak, *Pimpinella Anisum*—Anyż, *Rheum officinale*—Rabarbar, *Ricinus communis*—Rącznik (w inspekcji b. łatwo i na zagonach), *Rosmarinus officinalis*—Rozmaryn lekarski, *Ruta graveolens*—Ruta, *Salvia officinalis*—Szałwia, *Saponaria officinalis*—Mydlik, *Sedum album*—Rozchodnik, *Sinapis nigra*—Gorzyczka, *Symphytum aspernum*—Żywokost, *Tanacetum vulgare*—Wrotycz, *Teucrium Scorodum*—Ożanka, Czosnek, *Thymus vulgaris*—Tymianek, *Tormentilla erecta*—Kurze ziele, *Trigonella Foenum Graecum*—Kozieradka pospolita, *Tussilago Farfara*—Podbiał zwyczajny, *Valeriana officinalis*—Kozłek

karski, *Verbascum Thapsus*—Dziewanna, *Vinca minor*—Barwinek mniejszy, *Viola tricolor*—Bratek dziki.

V. Rośliny trujące.

Aethusa Cynapium—Blekot, *Asarum europaeum*—Kopytnik, *Chaerophyllum temulum*—Swierżabek, *Cicuta virosa*—Szalej, *Colchicum autumnale*—Zimowit, *Conium maculatum*—Pietrasznik, *Daphne Mezereum*—Wilcze lyko, *Datura Stramonium*—Bieluń, *Euphorbia Cyparissias*—Wilczomlec, *Hyoscyamus niger*—Lulek, *Ranunculus sceleratus*—Jaskier jadowity, *Rhus Toxicodendron*—Sumak jadowity, *Solanum nigrum*—Psianka, *Veratrum nigrum*—Ciemierzycza.

VI. Zboża (Odmiany należy wybrać najbardziej rozpowszechnione).

Secale cereale—Żyto ozime, Żyto jare, *Triticum vulgare*—Pszenica ozima, Pszenica jara, *Triticum Spelta*—Orkisz ozimy, Orkisz jary, *Hordeum distichum*—Jęczmień dwurzędowy, *Hordeum tetrastichum*—Jęczmień czterorzędowy, *Hordeum hexastichum*—Jęczmień sześciorzędowy, *Avena sativa*—Owies, *Panicum miliaceum*—

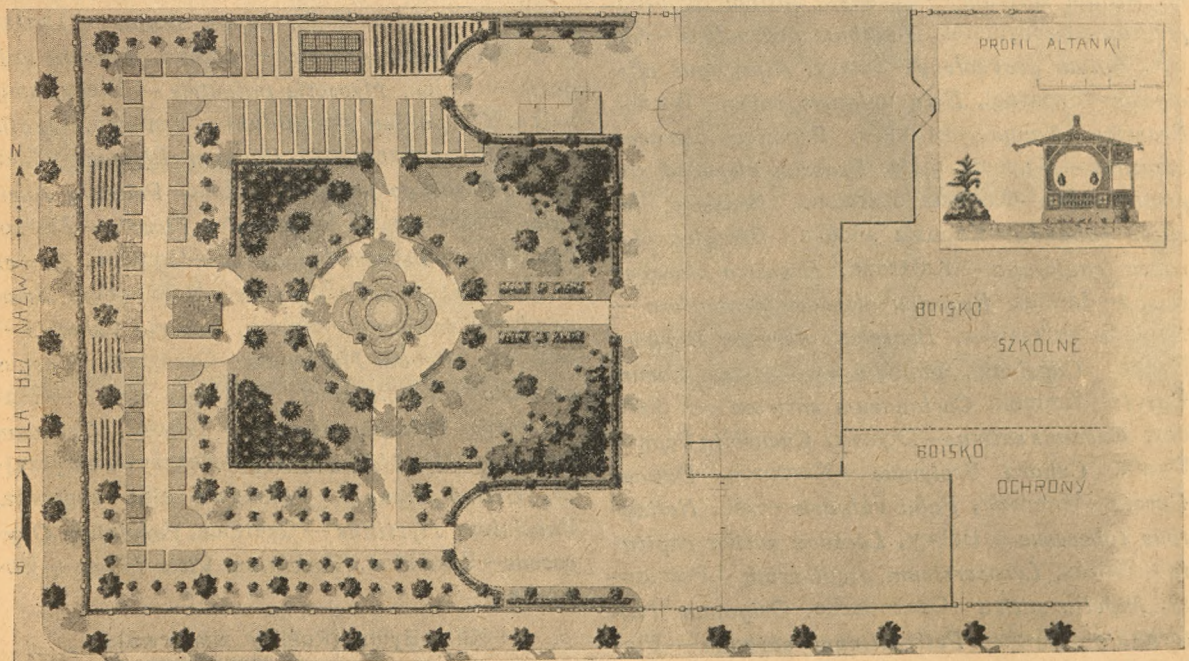
Proso, *Polygonum Fagopyrum*—Gryka, *Zea Mays*—Kukurydza.

VII. Rośliny pastewne okopowe (w odmianach najbardziej rozpowszechnionych).

Beta vulgaris—Buraki pastewne żółte, Buraki pastewne czerwone, *Brassica Napus rapifera*—Brukiew pastewna, *Brassica Rapa rapifera*—Rzepa ścierniskowa, *Daucus Carota*—Marchew pastewna żółta, Marchew pastewna biała, *Pastinaca sativa*—Pasternak.

VIII. Rośliny rolne.

Anthyllis Vulneraria—Przelot, *Ervum Lens*—Soczewica, *Lotus villosus*—Komonica, *Lupinus albus*—Łubin biały, *Lupinus angustifolius*—Łubin niebieski, *Lupinus luteus*—Łubin żółty, *Medicago sativa*—Lucerna, *Medicago media*—Lucerna piaskowa, *Onobrychis sativa*—Esparceta, *Ornithopus sativus*—Seradella, *Pisum arvense*—Groch polny, *Sorghum saccharatum*—Proso pastewne, *Trifolium hybrydum*—Koniczyna, *Trifolium incarnatum*—Inkarnatka, *Trifolium repens*—Koniczyna biała, *Vicia Faba*—Bób, *Vicia sativa*—Wyka, *Vicia sativa dura*—Peluszkza, *Zea Mays*—Koński Ząb.

IX. Rośliny pszczelne.

Alyssum Benthami — Smagliczka, *Anchusa italica* — Miodunka, *Borago officinalis* — Ogórecznik, *Dracocephalum moldavicum* — Pszczelnik, *Echium vulgare* — Żmijowiec, *Hyssopus officinalis* — Hyzop, *Melilotus albus* — Nostrzyk, *Melissa officinalis* — Melisa, *Phacelia tanacetifolia* — Wianka.

X. Trawy i Turzyce.

Agrostis stolonifera — Mietlica rozgłowa, *Agrostis vulgaris* — Mietlica zwykła, *Aira caespitosa* — Śmiałek, *Alopecurus pratensis* — Wyczyniec, *Anthoxanthum odoratum* — Tomka, *Arrhenatherum elatius* — Rajgras francuski, *Briza media* — Drżączka, *Bromus inermis* — Stokłosa, *Cynosurus cristatus* — Grzebieńca, *Dactylis glomerata* — Kupkówka, *Festuca pratensis* — Kostrzewa, *Holcus lanatus* — Kłosówka, *Lolium italicum aristatum* — Życica (Rajgras włoski), *Lolium perenne tenue* — Rajgras angielski, *Phleum pratense* — Tymoteusz (Brzanka), *Poa pratensis* — Wyklina, *Carex acuta*, *Carex riparia*, *Carex vulgaris* — Turzyce.

XI. Warzywa.

Allium Cepa — Cebula, *Allium Porrum* — Porry, *Allium sativum* — Czosnek, *Allium Schoenoprasum* — Szczypiorek, *Anethum graveolens* — Koper, *Apium graveolens* — Selery, *Asparagus officinalis* — Szparagi, *Beta vulgaris rubra* — Buraki, *Brassica Napus* — Brukiew, *Brassica oleracea capitata* — Kapusta biała, *Brassica oleracea capitata rubra* — Kapusta czerwona, *Brassica oleracea sabauda* — Kapusta włoska, *Brassica oleracea caulorapa* — Kalarepa, *Brassica oleracea crispa* — Jarmuż, *Brassica oleracea gemmifera* — Kapusta brukselska, *Brassica oleracea Rapa* — Rzepa, *Capsicum annuum* — Pieprz, *Carum Carvi* — Kminek, *Coriandrum sativum* — Kolenader, *Cucumis sativus* — Ogórek, *Cucurbita Pepo* — Dynia, *Cynara Scolymus* — Karczoch, *Daucus Carota* — Marchew, *Faba vulgaris* — Bób, *Helianthus tuberosus* — Bulwy, *Lactuca sativa capitata* — Sałata, *Lycopersicum esculentum* — Pomidor, *Nigella sativa* — Czarnuszka, *Origanum Majorana* — Majeran, *Petroselinum sativum* — Pietruszka, *Petroselinum sativum crispum* — Pietruszka kędzierzawa, *Phaseolus vulgaris* — Fasola

la tyczkowa, *Phaseolus vulgaris* — Fasola piechota, *Pisum sativum* — Groch tyczkowy, *Pisum sativum* — Groch karlik, *Raphanus sativus* — Rzodkiew, *Raphanus Radiola* — Rzodkiewka, *Rumex acetosa* — Szczaw, *Scorzonera hispanica* — Wężymord, *Solanum tuberosum* — Ziemniaki, *Spinacia oleracea* — Szpinak, *Tetragonia expansa* — Szpinak nowozelandzki, *Valerianella olitoria* — Roszpontka.

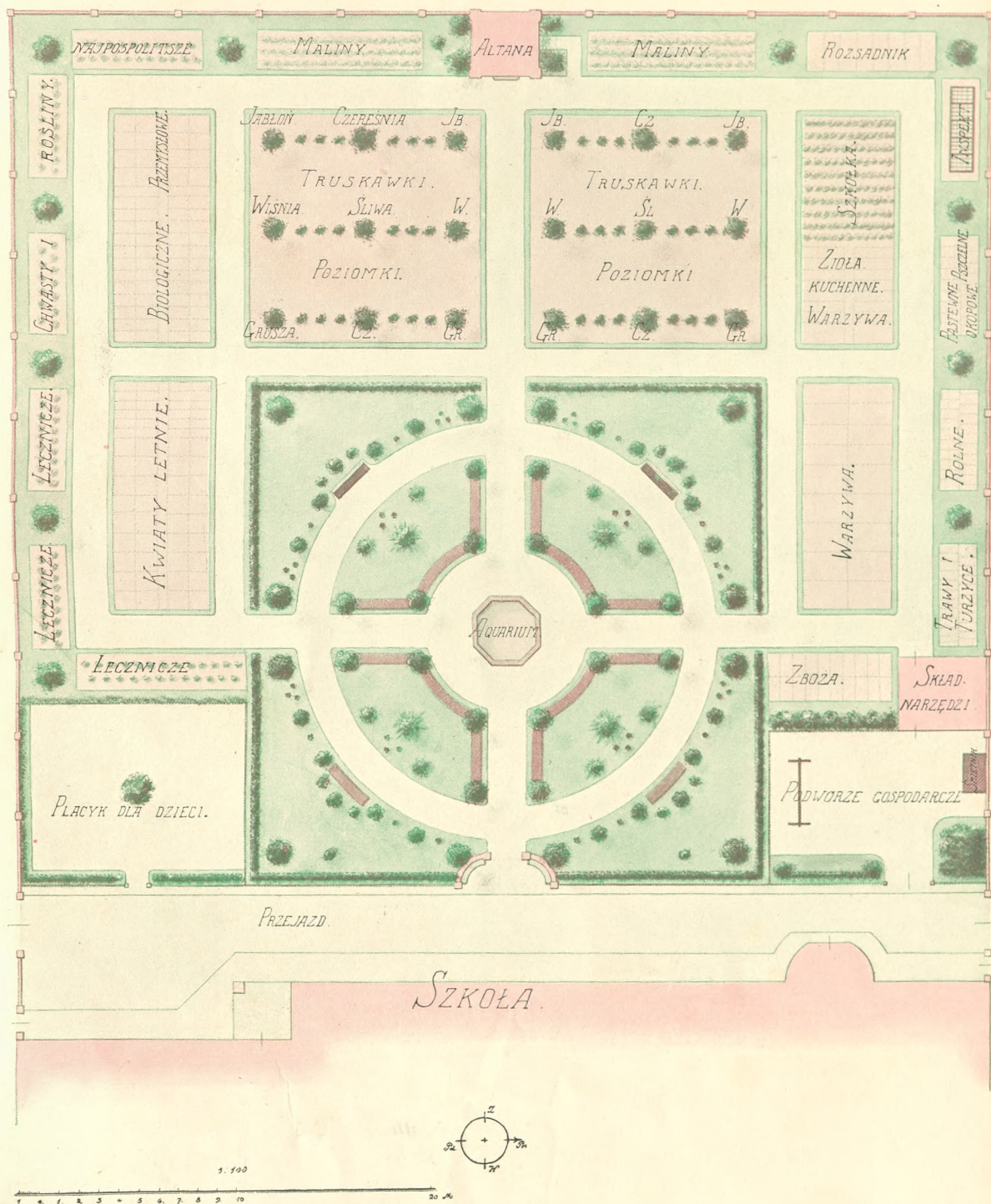
XII. Chwasty i rośliny polne, leśne, łąkowe i ogrodowe.

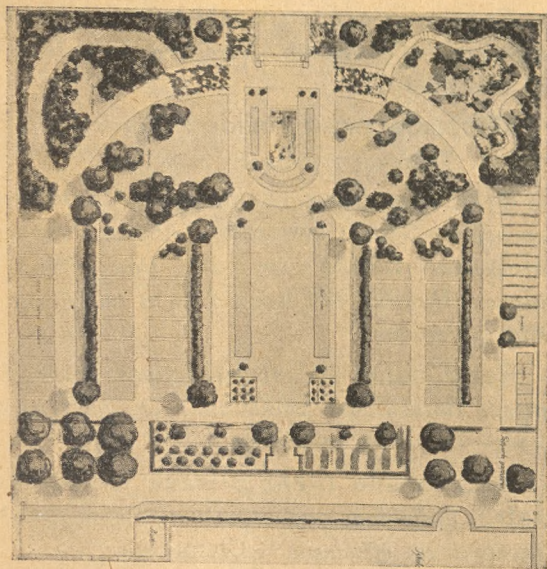
Aegopodium Podagraria — Podagrycznik, *Agrostemma Githago* — Kąkol, *Anthemis arvensis* — Rumianek psi, *Atriplex hortensis* — Lebioda, *Caluna vulgaris* — Wrzos, *Capsella bursa pastoris* — Tasznik, *Carduus acanthoides* — Oset nastroszony, *Centaurea Cyanus* — Bławatek, *Chelidonium majus* — Jaskółcze ziele, *Chrysanthemum Leucanthemum* — Jastruń złotokwiat, *Cochlearia Armoracia* — Chrzan, *Convallaria majalis* — Konwalia, *Convolvulus arvensis* — Powój polny, *Equisetum arvense* — Skrzyp, *Gagea lutea* — Zioć, *Geranium pratense* — Bodzisek łąkowy, *Geum urbanum* — Kublik goździkowy, *Glechoma hederacea* — Kurdybanek, *Hepatica triloba* — Przylaszczka, *Lamium album* — Jasnota biała, *Lappa major* — Łopian większy, *Ledum palustre* — Bagno, *Linaria vulgaris* — Lnica, *Myosotis palustris* — Niezapominajka, *Onopordon Acanthium* — Popłoch, *Oxalis acetosella* — Szczawik, *Papaver Rhoeas* — Mak polny, *Plantago major* — Babka, *Primula Auricula* — Pierwiosnek, *Ranunculus Ficaria* — Ziarnopłon, *Raphanistrum Lampsana* — Ognicha, *Rumex crispus* — Szczaw, *Sedum acre* — Rozchodnik, *Sempervivum tectorum* — Rojnik, *Senecio vulgaris* — Starzec, *Silybum Marianum* — Ostropest, *Sonchus arvensis* — Mlecz polny, *Stellaria media* — Muchotrzep, *Thlaspi arvense* — Tobołki, *Triticum repens* — Perz, *Urtica dioica* — Pokrzywa zwyczajna, *Urtica urens* — Pokrzywa albo żegawka, *Vaccinium Myrtillus* — Czernica, *Vaccinium Oxycoccus* — Żórawina, *Vaccinium Vitis Idaea* — Borówka.

XIII. Byliny (Rośliny zimotrwałe).

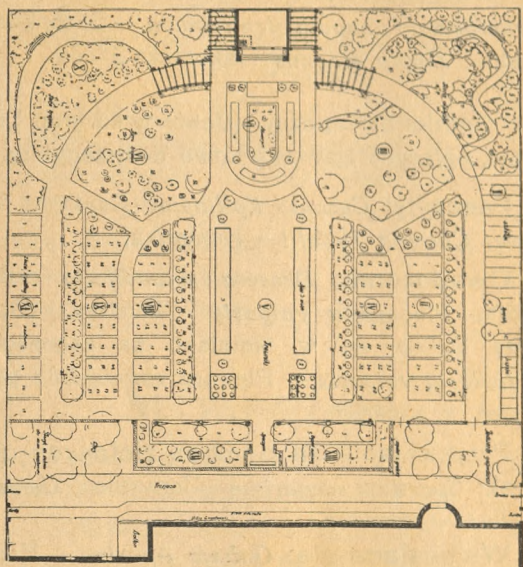
Aquilegia vulgaris fl. pl. — Orlik, *Aster Amellus* — Gwiazdosz, *Campanula carpatica* — Dzwono-

OGRODNIK I JEGO WYKONANIE
PLAN OGRODZIA BOTANICZNEGO PRZY SZKOLE ZŁOTOKRZYŻSKIEJ IM
KAROLA SZENKERA W WARSZAWIE

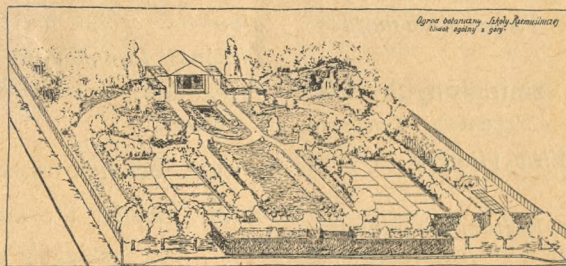

Projekt № 8, odrzucony, jako nie uwzględniający wymagań pedagogiczno-praktycznych—pomimo najwybitniejszych zalet pod względem estetycznym. Autor nie znany.

Projekt № 8.
Plan szczegółowy roboczy.

nek karpacki, *Dahlia variabilis* fl. p.—Georginie w odmianach, *Delphinium hybridum* fl. pl.—Ostróżka w odmianach, *Dielytra spectabilis*—Ładniczka, *Funkia ovata*—Ślubojawka, *Hemerocallis flava*—Liliowiec, *Hesperis matronalis*—Wieczornik, *Heuchera sanguinea*—Żórawka, *Iris germanica*—Kosaciec (w kilku odmianach), *Lilium candidum*—Lilia, *Lupinus polyphylus*—Łubin, *Orobis lathyroides*—Drzewigroszek, *Paeonia chinensis*—Piwonia, *Papaver orientale*—Mak wschodni, *Phlox decussata*—Płomyk trwały (w kilku odmianach), *Primula veris elatior*—Pierwiosnek, *Viola odorata*—Fiołek.

Projekt № 8. Widok perspektywiczny.

XIV. Rośliny kwiatowe jednoroczne (letnie).

Ammobium alatum—Wiekuistka 1 odmiana, *Antirrhinum majus*—Wyżlin 3 odmiany, *Calendula officinalis grandiflora*—Nogietek 1 odmiana, *Callistephus chinensis* fl. pl.—Astry 4 odm., *Calliopsis bicolor*—Nachylek 1 odm., *Campanula macrostylosa*—Dzwonki 2 odm., *Cheiranthus*

annuus—Lewkonie 5 odm., *Convolvulus tricolor*—Powój 1 odm., *Delphinium Consolida* pl. fl.—Ostróżka 3 odm., *Dianthus chinensis*—Gwóźdź 5 odm., *Dianthus barbatus*—Kartuzek 1 odm., *Gaillardia picta*—Dzianwa 1 odm., *Godetia amoena*—Marszawa 3 odm., *Gomphrena globosa*—Wiecznik 1 odm., *Helichrysum monstrosum*—

Kocanki 1 odm., *Impatiens Balsamina*—Niecierpek Balzamina 1 odm., *Ipomoea purpurea*—Wilec 1 odm., *Lathyrus odoratus*—Groszek pachnący miesz. 1 odm., *Lupinus hirsutus ruber*—Łubin czerwony 1 odm., *Mirabilis Jalapa*—Dzi-

waczek 1 odm., *Myosotis alpestris*—Niezapominajka 2 odm., *Oenothera Lamarckiana*—Wiesiołek 1 odm., *Papaver somniferum nanum* pl. fl.—Mak miesz. 1 odm., *Phlox grandiflora*—Płomyk 2 odm., *Reseda odorata*—Rezeda 1 odm., *Salpiglossis variabilis*—Tujalka 1 odm., *Sanvitalia procumbens*—Polegnatka 1 odm., *Silene pendula*—Lepnica 1 odm., *Tagetes patula*—Aksamitka 1 odm., *Tropaeolum majus*—Na-

sturcja 2 odm., *Viola tr. maxima*—Bratek 4 odm., *Xeranthemum annuum plenissimum*—Suchokwiat 1 odm., *Zinnia elegans*—Jakobinka 2 odm.

XV. Oddział biologiczny. (Dobór tylko grup i roślin, dających zjawiska łatwo dostrzegalne).

Pasożyty: *Cuscuta Epilinum*—Kianianka nallenna, *Cuscuta Trifolii*—Kianianka.

Owadożerne: *Drosera rotundifolia*—Rosiczka, *Pinguicula vulgaris*—Tłustosz. (Obie łatwo hodują się w błotniaku na zagonach). *Utricularia vulgaris*—Pływacz (swobodnie pływająca w aquarium).

Przyswajanie za pomocą zielonych gałązek: *Spartium scoparium*—Żarnowiec, *Genista tinctoria*—Janowiec.

Wspinające się: *Galium Aparine*—Przytulia, *Rubia tinctorum*—Marzanka.

Pnące za pomocą korzeni powietrznych: *Evonymus radicans*—Trzmielina pnąca, *Hedera Helix*—Bluszcz.

Pnące wijące się w prawo: *Humulus Lupulus*—Chmiel, *Polygonum Convolvulus*—Rdest powojowy.

Pnące wijące się w lewo: *Convolvulus arvensis*—Powój, *Ipomoea purpurea*—Wilec.

Pnące za pomocą ogonków liściowych: *Clematis vitalba*—Powojnik, *Tropaeolum majus*—Nasturcja.

Pnące za pomocą zmienionych liści i wąsów: *Bryonia alba*—Przestęp, *Lathyrus Aphaca*—Groszek polny, *Vitis vinifera*—Wino-rosł.

Heliotropizm dodatni: *Helianthus annuus*—Słonecznik.

Sen nocny: *Oxalis acetosella*—Szczawik, *Trifolium pratense*—Koniczyna.

Ruchy spowodowane dotykiem: *Mimosa pudica*—Czułek (bardzo łatwo wyhodować w inspekcie).

Obrona przed wrogami: *Loasa vulcanica*—Ożwia, *Ononis spinosa*—Wilżyna, *Rosa canina*—Róża polna, *Urtica dioica*—Pokrzywa zwyczajna, *Ulex europeus*—Złotochrust.

Zapylanie przez owady dzienne: *Lychnis Flos cuculi*—Firletka, *Silene inflata*—Lepnica.

Zapylanie przez owady nocne: *Mirabilis longiflora*—Dziwaczek, *Nicotiana affinis*—Tytoń narczowy.

Mnożenie przez rozłogi: *Fragaria*—Poziomka, *Triticum repens*—Perz.

Mnożenie przez rozmnożki: *Allium Scorodoprasum*—Cebule żyworodki, *Allium vimparum paradoxum*—Gebule żyworodki, *Poa alpina vivipara*—Wyklina żyworod., *Lilium bulbiferum*—Lilia żyworodna.

Rozrzucanie nasion przez ciśnienie: *Impatiens Balsamina*—Balsamina, *Oxalis tropaeoloides*—Szczawik różkowaty.

Rozsiewanie przez puszek za pomocą wiatru: *Epilobium angustifolium*—Wierzbówka, *Vincetoxicum officinale*—Ciemieżyk.

Rozsiewanie przez haczyki za pomocą ludzi i zwierząt: *Bidens tripartitus*—Uczep, *Cynoglossum officinale*—Ostrzeń.

XVI. Aquarium.

Acorus Calamus—Tatarak, *Alisma Plantago*—Żabieniec, *Butomus umbellatus*—Roświta, *Callitriche verna*—Rzęśl, *Caltha palustris*—Knieć, *Elodea canadensis*—Moczarka, *Iris Pseudacorus*—Kosaciec wodny, *Lemna minor*—Rzęsa, *Nuphar luteum*—Grzybień żółty, *Nymphaea alba*—Grzybień biały, *Phragmites communis*—Trzcina, *Ranunculus aquatilis*—Jaskier wodny, *Typha latifolia*—Pałka, *Utricularia vulgaris*—Pływacz.

XVII. Szkółka drzew i krzewów owocowych.

XVIII. Inspekt i rozsadnik (stanowić ma jedną skrzynia pięciooknowa).

C) Kosztorys.

W warunkach konkursu niema wcale ważnych bardzo przy zestawieniu kosztorysów danych co jakości gleby.

Zbadanie jej na własną rękę obecnie w ziemie jest niemożliwym. Dlatego też część kosztorysu, dotycząca robót ziemnych, musi być oparta na dowolnem założeniu np. że grunt w tamtej miejscowości jest dobry, czego zresztą

dowodzą liczne warzywne ogrody i zakłady ogrodnicze w okolicy. W tym wypadku przygotowanie gruntu ograniczyć się może do starannego przekopania z kompostem i wybrania przy kopaniu wszelkich korzeni zielsk.

I. Roboty wstępne.

Wytyczenie planów na gruncie . . .	60.00
15 wozów parokonnych kompostu z do- stawą	45.00
Rozrzucenie kompostu i głębokie prze- kopanie z wybraniem korzeni 1480 m. kw. po 2½ kop.	39.00
Kupno 400 kołków stopowej długości do wytyczenia planu	6.00
Wyrzucenie na 6 cm. głęboko z dróg ziemi na trawniki	7.50
Razem roboty wstępne . . .	<u>157.50</u>

II. Urządzenie dróg.

Ubicie na mokro gruzem dróg, zwykłym w ogrodach sposobem, warstwą 6 cm. wypukło, podług szablonu, wraz z materiałem 520 m. kw. po 40 kop.	<u>208.00</u>
---	---------------

III. Sadzenie.

Przygotowanie z doprawą 46 dołów dla drzew owocowych i innych po 10 k.	4.60
Przygotowanie z doprawą 73 dołków dla krzewów po 5 kop.	3.65
Przygotowanie 110 m. bież. rowu do sadzenia żywopłotu.	5.50
Posadzenie z przyrządzeniem 46 drzew	4.60
Posadzenie 73 krzewów po 3 kop.	2.19
Posadzenie żywopłotu 110 m. b. po 4 k.	4.40
Posadzenie roślin trwałych na wszyst- kich oddziałach 215 st. po 2 kop.	4.30
Wysiew pozostałych okazów na wszyst- kich oddziałach około	5.76
Razem . . .	<u>35.00</u>

IV. Urządzenie trawników.

Wyrównanie, zasianie, zahakowanie na- sienia i ubicie lub uwalcowanie ok. 600 m. kw. po 3½ k.	<u>21.00</u>
---	--------------

V. Zakupy roślin i nasion.

46 drzew średniej siły, w koronach, owo- cowych i innych, średnio po 50 k.	23.00
600 krzewów na żywopłoty	30.00
73 krzewy średniej siły, lecz dość gę- ste, owocowe i inne, średnio po 20 kop.	14.60
Rośliny zimotrwałe około	20.00
Nasiona do trawnika	18.00
Nasiona na różne oddziały, około	10.00
	<u>115.50</u>

VI. Wydatki różne.

46 pali drzew po 20 kop.	9.20
400 etykiet drewnianych na nożkach że- laznych, z pomalowaniem po 18 k.	72.00
50 etykiet wiszących, z pomalowaniem, po 7 kop.	3.50
450 napisów na etykietach w 2-ch ję- zykach	54.00
Wynagrodzenie ogrodnika przy urząda- niu w ciągu 2 miesięcy po 50 rb.	100.00
Zakup różnych najpotrzebniejszych na- rzędzi ogrodowych około	35.00
Koszt urządzenia zbiornika, altany i pi- wnicy, wreszcie ogrodzeń, pomija się tutaj.	
Projekt urządzenia ogrodu, wraz z opi- sem i zestawieniem doboru, dla specjalnych potrzeb szkoły	300.00

UWAGI DODATKOWE.

1. Byłoby bardzo pożądanem ujęcie wszyst-
kich trawników i oddziałów w betonowe obrze-
ża (bordiury). Jednorazowo stanowiłoby to pe-
wien wydatek, lecz za to ubyłaby raz na zawsze
coroczna mozolna praca z utrzymaniem całości
urządzeń w koniecznej prawidłowości linii i kształ-
tów. Kanty przytem nigdy nie ulegałyby zaden-
taniu, tak zwykłemu w ogrodach.

2. Część roślin, mianowicie dziko rosnących
i nigdzie w zakładach ogrodniczych nie hodowa-
nych, musi być skompletowana podczas ekskursji
przyrodniczych, urządzanych przez szkołę pod
kierunkiem nauczyciela przyrodnika.

3. Przeznaczenie pod każdy okaz roślinny osobnego kwadratu (np. w Warsz. Ogr. Bot.) bynajmniej nie jest stosowane we wszystkich ogrodach botanicznych Zachodu. Przeciwnie spotyka się rzadziej i ma złe strony: zabiera zbyt

dużo miejsca pod ścieżki i wymaga starannie utrzymanych kierunków i częstego obcinania kantów, bez czego wygląda niechlujnie.

(D. n.)

S. i W. Zaykowski.

GŁOSY CZYTELNIKÓW.

Szanowny Redaktorze!

Uprzejmie proszę o łaskawe zamieszczenie w najbliższym numerze kilku słów wyjaśnienia, a mianowicie: w № 45 i 46 „Ogrodnika” r. z. p. St. Schönfeld zamieścił artykuł „Zagonki dla dzieci” z bardzo nieścisłymi informacjami.

1) Autor pisze, iż z mojej inicjatywy powstała Sekcja Damska przy Tow. Ogr. Warsz., — tak nie było, gdyż inicjatorem utworzenia tej Sekcji był p. Aleksander Szanior. Z mojej inicjatywy powstały „Zagonki dla dzieci”, którymi przez lat dwa kierowałam, lecz z powodu słabego zdrowia zmuszona byłam zrzec się głównego kierownictwa, pozostając jednak członkinią czynną.

2) Autor artykułu dalej pisze: w 1912 roku z kilkunastu członkiń Sekcji pozostały tylko dwie — zaś w 1913 roku pozostała tylko sama jedna kierowniczką p. J. Chodecka. Tak też nie było, gdyż przez cały 1913 rok, mimo ciężkiej choroby i dłuższego pobytu zagranicą interesowałam się zagonkami, a najlepszy tego dowód, że dałam zastępczynię p. Ewę Grabowską, która była płatną przezemnie. Chyba byłam w porządku!

Czekałam dotąd na sprostowanie, sądząc, że uczyni to obecna kierowniczka zagonków, której odnośnie №№ „Ogrodnika” przesłałam, nie doczekawszy się jednak tego, z przykrością w imię sprawiedliwości, sama prostuję błędne informacje p. Schönfelda.

Stefanja Kronenbergowa.

W sprawie drzew owocowych krzacastych.

Poruszoną w ostatnich czasach w „Ogrodniku” kwestję drzew owocowych, niskich krzacastych u nas, oświecić należy z innego punktu widzenia, a mianowicie z praktycznego. O ile w społeczeństwie naszym wiejskim nie rozwinię się poczucie poszanowania cudzej własności, hodowanie drzew niskich jest połączone z wieloma trudnościami, gdyż drzewa takie trzeba zabezpieczać drutami i siatkami, co stanowi duży wydatek, nie dla każdego dostępny.

W obecnych warunkach hodowca liczyć może na skosztowanie owocu z młodego drzewka tylko wtedy, gdy ono podniosłszy się w górę, staje się mniej dostępny dla małych i większych szkodników. Smutne to, a jednak prawdziwe.

K. Gołembowska.

Poradnik praktyczny

ZAPYTANIA.

№ 568.

Co robić, gdy owoc w piwnicy więdnie i ma skórę pomarszczoną?

№ 569.

Jak zbudować piwnicę aby była odpowiednia do przechowania owocu; w dole czy na wierzchu, z wietrznikami

czy bez takowych? Czy można co więcej przechowywać razem, np. warzywa, kartofle i t. p.

Ignacy Otto.

№ 570.

Posadziłem na łokciowej regulówce w dobrej ziemi krzewy róż odmian handlowych na kwiat cięty. Sadziłem róże w rzędki co 1½ łokcia i w rzędki co 1 łokieć. Do

nakrycia zimowego używam ziemi, którą biorę obok, skutkiem czego tworzą się wały. Czy posadzenie to wykonano prawidłowo i niezbyt ciasno? Ile dać nawozu końskiego (ziemia chłodna) na pręt na wiosnę. Jakie nawozy prócz tego, sztuczne, używać i w jakiej ilości na pręt kw. aby mieć obfite kwitnienie. Proszę o głos fachowców.

No 571.

Proszę o poradę w zakresie sadzenia drzew owocowych w dwóch odmianach: Reneta Landsberska — 180 sztuk, Glogierówka 150 sztuk. Gleba — przepuszczalna glina, bardzo falista i sucha, pochylona ku południo-wschodowi. Dołki wykopane wczesną jesienią średnicy $1\frac{1}{2}$ arszyna, głębokie na 1 arszyn.

B. Rodapatnicki.

No 572.

Mając znaczną ilość dużych i pięknych kreplic (*Yucca*), ustawiam je co lato wzdłuż ścieżki nad stawem. Chcąc zakryć kubły próbowałam to zrobić nasturcją (*Tropaeolum*) siejąc ją bądź wprost w kubły lub też w doniczki, które ustawiałam na kubłach. Nasturcja zawodziła. Operacja słoneczna słaba, — tylko do południa. Czem możnaby zakryć owe kubły drewniane?

Z. D.

No 573.

Na zachodniej stronie willi, mam murowaną otwartą werandę z takimiż murowanymi słupami, dźwigającymi podłogę górnego tarasu. Z racji zachodnich wiatrów, weranda ta ietnią porą jest niemal bez użytku. Należy więc ją zastąpić rośliną pnącą. O wskazanie rośliny tej właśnie proszę. Niech będzie trwała t. j. odporna na mrozy, szybko rosnąca o pięknym liściu. Kwiaty i zapach mogą być zbyteczne. Jak ich dużo posadzić. Prócz tego proszę o kilka słów dotyczących się hodowli.

No 574.

Mam kilka sztuk czereśni nieodpowiedniej odmiany i chciałbym je przeszczepić, a nie wiem czy to jest możliwe, gdyż boję się by ich zupełnie nie zniszczyć. W jaki sposób, w jakiej porze i jakie są najodpowiedniejsze odmiany? Drzewa mają lat 6 i 7.

A. K.

ODPOWIEDZI.

na No 554.

Ponieważ rolnicy dają na rolę dawkę saletry od 1 do 2 centnarów na mórg z dobrym skutkiem, przeto tę samą mniej więcej dawkę daje się i w ogrodnictwie, zwłaszcza dla roślin liściastych, potrzebujących więcej azotu. Na łokieć więc kwadratowy tej pożywki wypadnie od $\frac{1}{5}$ do $\frac{2}{5}$ łuta. Gdy wiemy ile należy dać saletry na łokieć kwadratowy, łatwo się zorientować, ile trzeba dać na część

tego łokcia, odpowiadającej powierzchni ziemi w wazonie. Muszę dodać, że najlepsze rezultaty otrzymujemy, dodając saletrę nie od razu, a w dwu, trzech dawkach, dając w odstępach mniej więcej dwutygodniowych. Rozpuścić należy więc potrzebną ilość saletry w takiej ilości wody, by mogła być w trzech dawkach zadana. Saletrę zadaje się na wzrost, więc bezcelowem było by dawać ją w czasie kwitnienia lub przed samym kwitnieniem kwiatów.

W. Dąbrowski.

na No 547.

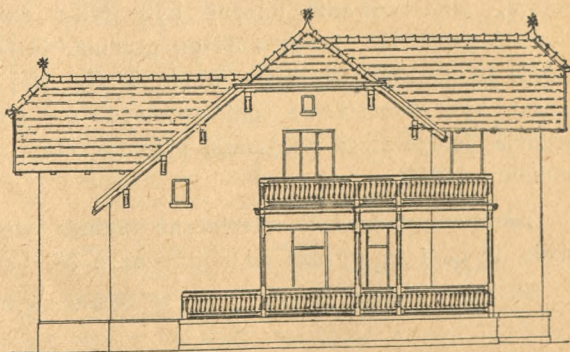
Podlewanie kwiatów gnojówką jest bardzo skuteczne, bo dajemy w niej roślinom dwa składniki t. j. azot i potas. Również dobrem jest podlewanie krowieńcem, w którym obok azotu, trudniej dla roślin dostępnego niż w gnojówce, mieści się potas i kwas fosforowy, czego w gnojówce niema. Jednak gnojówka i krowieńiec są w pracy nieprzyjemne, nie nadają się do hodowli pokojowej, ani nawet kwietnikowej, bo przez wiele godzin wydzielają nieprzyjemną woń. Doskonale te dwa środki nawożenia da się zastąpić mieszaniną nawozów sztucznych, złożoną z naparstka saletry sodowej lub potasowej, dwa naparstki superfosfatu 18—20%. Jeżeli dano saletrę sodową (chilijską), w takim razie należy jeszcze dodać naparstek soli potasowej (stasfurtskiej) lub 3 naparstki kainitu. Tę ilość rozpuszcza się w dwóch litrach deszczowej wody i raz na tydzień ziemię roślin podlewa, a skutek jest wprost wspaniały.

J. F.

na No 548.

Popielniki wymagają przez zimę suchego pomieszczenia, wiele światła i nader ostrożnego podlewania wodą wystałą oraz wiele powietrza, a nie będą gnity. Najodpowiedniejszą ciepłotą dla przetrwania popielników jest 2—5° R. Jeżeli popielniki stoją gęsto i wzajemnie się oceniają, mają zaduch i tak wilgotne powietrze, że wydzielana przez nie para na liściach się skrapla, albo przy podlewaniu pieńki u nasady liści są pochłapane, w takim razie gnicie jest nieuchronne.

J. F.

Weranda. — (Do pyt. 573).

SPRAWOZDANIE

z zebrania miesięcznego Polskiego Towarzystwa Ogrodniczego w Paryżu

odbytego d. 4 stycznia 1914 r.

Streszczając w krótkości działalność T-wa w roku ubiegłym, p. Wasiak, prezes, dziękował wszystkim współpracownikom, za ich prace i zachęcał do wytrwałości w roku bieżącym.

Po odczytaniu i przyjęciu protokołu poprzedniego zebrania odczytano interesujący artykuł o hodowli nowych odmian na podkładki dla drzew owocowych sposobem Uhlhorn'a i Fischer'a, zasługującym na szczególną uwagę. Sprawa ta wywołała ożywioną dyskusję.

Następnie prezes zdał obszernie sprawozdanie z pism ogrodniczych, krajowych i zagranicznych, poczem omówiono sprawę uzupełnienia i wydrukowania ustawy T-wa w języku polskim, ponieważ dotychczasowa nie odpowiadała w zupełności potrzebom T-wa.

Z funduszu T-wa postanowiono obrócić pewną kwotę na czasopisma ogrodnicze jak również na

powiększenie biblioteki dziełami polskimi, francuskimi i niemieckimi, a zwłaszcza dział botaniczny.

W skrzynce zapytań znaleziono następujące zapytania:

1) Jak zabezpieczać od przemarzania róże na kłobach i rabatach?

2) W jaki sposób należy tępić mszyce i owady na drzewach i krzakach owocowych i na roślinach ozdobnych?

3) Jak stosować cięcie drzew i krzewów owocowych sposobem Lorette'a, i na czym ono głównie polega?

4) Czy można obejść się w ogrodnictwie, przy uprawie roli, bez nawozów naturalnych używając sztucznych?

Wyczerpująca dyskusja w sprawie powyższych zapytań zakończyła zebranie. Leon Szymański.

Przegląd pogody w m. grudniu 1913 roku.

Wiadomość z Biura Meteorologicznego przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie.

Pogoda w grudniu ubiegłym była w Królestwie bardzo łagodna, lecz zarazem ustawicznie niemal słotna.

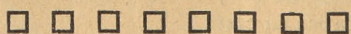
Temperatury przeważnie pozostawały nad zerem. Umiarkowanie mroźne były tylko dni około 8-go, 18-go, 26-go i 31-go grudnia. Najniższe temperatury wyniosły 6° do 9° C. Najlepsze były początkowe dni miesiąca, a 4-go grudnia temperatura miejscami przekraczała po południu 10° C.

Temperatury średnie miesięczne wahają się około 1° C. i są wyższe od normy aż o 3°.

Słońce świeciło skąpo: np. w Warszawie

tylko 6 godzin, czyli blisko 5 razy mniej niż w normalnym grudniu.

Za to opady były niezwykle częste i przeważnie o wiele przekroczyły normę. Przeciętnie spadło na obszarze Królestwa 58 mm. wody w 21 dniach, gdy wartości normalne z trzynastu lat są tylko 39 mm. w 16 dniach. Wszelako w okolicach i w południowej częściach Kieleckiego, Radomskiego i Lubelskiego opady były umiarkowanie obfite, a nawet nieco za skąpe (20 do 40 mm.) Natomiast w Łomżyńskim i Suwalskiem były najwydatniejsze: 80 do 90 mm. Wiatry wiały przeważnie od południowozachodu i dochodziły nieraz do siły wichru.

SPRAWOZDANIE

z zebrania Komisji Połączonych, odbytego
w dniu 28 Stycznia 1914 r.

Drugie z kolei zebranie Komisji Połączonych odbyło się w powyższym terminie przy udziale 20 osób. Przewodniczył prezes Komisji połączonych p. Piotr Hoser. Zebranie to poświęcono w całości na ułożenie listy pokazów ogrodnich, które odbędą się staraniem T-wa w ciągu wiosny, lata i jesieni w ogrodach prywatnych i publicznych w Warszawie i najbliższej okolicy. Pokazów będzie ogółem 35, z różnorodną treścią, objaśnią je wybrani na tem posiedzeniu ogrodnicy, członkowie Komisji, oraz 2 przyrodnicy.

W czasie dyskusji w sprawie treści pokazów wyłoniła się na wniosek p. Fr. Szaniora kwestja urządzania stałych pokazów owoców i kwiatów w Bagateli, przez cały rok, co zostało w zasadzie zaaprobowane i przekazane Zarządowi z prośbą o rozpatrzenie wniosku i wykonanie.

Na zakończenie zebrania wybrano podkomisję złożoną z pp. K. Czarnowskiego, L. Danielewicz, L. Zbyszyńskiego w celu opracowania programu wycieczek zawodowych członków Komisji w r. 1914.

Stefan Skawiński.

Sekretarz Komisji Połączonych.

Notatnik terminowy.

Towarzystwo Ogrodnicze Warszawskie Komisje
Połączone T. O. W.

We środę dnia 11 lutego o g. 8 wieczorem odbędzie się w Bagateli posiedzenie Komisji Połączonych.

Porządek dzienny zawiera:

- 1) Dyskusja w sprawie odbytego w styczniu kursu dopełniającego dla ogrodników wiejskich,
- 2) Wybór książek do biblioteki Towarzystwa,
- 3) Wniosek stałej wystawy owoców i kwiatów w lokalu Towarzystwa,
- 4) Sprawy bieżące.

W poniedziałek dnia 9 lutego odbędzie się w Bagateli posiedzenie Zarządu.

Od Redakcji.

P. Stefan Makowiecki z Michałówki na Podolu, nadesłał nam pewną ilość nasion kosaćców (*Iris*), dla rozdania ich czytelnikom-miłośnikom tych roślin, w celu wypróbowania odmian otrzymanych przez niego drogą krzyżowania. Odmiany są pomieszczone.

Przeznaczając część powyższych nasion dla stacji w Morach, zawiadamiamy Sz. Czytelników, że osoby, życzące sobie otrzymać szczypkę tych nasion, zechcą zgłosić się listownie do redakcji „Ogrodnika” (Fr. Sz. Ogród Saski), nadsyłając na kosztu przesyłki poleconej markę wartości kop. 10.

KOMUNIKATY T. O. W.

Zarząd Tow. Ogr. Warsz. podaje do wiadomości, że doroczne zapomogi otrzymali na rok 1914 następujący starzy i niezdolni do pracy ogrodnicy:

Z zapisu ś. p. Paulina Dąbrowskiego; Franciszek Gorzelniak (lat 76) rb. 125. Mateusz Wiśniewski (lat 53) rb. 125.

Z funduszu Braci Hoser: Maciej Bogucki (lat 72) rb. 50, Mikołaj Fink (lat 79) rb. 50, Feliks Frankowski (lat 78) rb. 50, Teofil Lewandowski (lat 84) rb. 50.

Z funduszu sukcesorów ś. p. Gustawa Ulricha: Michał Filarski (lat 66) rb. 20, Feliks Krukowski (lat 68) rb. 40, Andrzej Matuszewski (lat 80) rb. 50, Stanisław Szalaj (lat 74) rb. 50, Weronika Staszuk (lat 60, wdowa po ogrodniku) rb. 80.

Odpowiedzi Redakcji.

Na liczne listy i zapytania otrzymane w sprawie doniesłego znaczenia poruszonej w artykule „Kamienny początek”, odpowiadamy Szanownym Czytelnikom, że zapytania skierowaliśmy do autora artykułu i spodziewamy się otrzymać treściwe wskazówki, które bezwzględnie zamieścimy w „Ogrodniku”.

W. A. Maciejewski. Notatki będą zamieszczone w „Ogrodniku”, lecz jako nieterminowe, dopiero po artykułach będących na czasie.

W. J. Piotrowski. W sprawie tępienia zarazy agrestowej oczekujemy odpowiedzi od autora artykułu, do którego zwróciliśmy się o takową.

W. W. Cieślak. Za nadesłaną uwagę dziękujemy — bardzo na czasie.

W. T. K. Czerwiński. Do współpracownictwa uprzejmie zapraszamy, dziękując za życzliwe wyrazy. Rysunki „Głasówek etc.” posiadamy, artykułu jednak nie otrzymaliśmy.

